

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Vita Et Rebus Gestis Christophori Bernardi Episcopi Et Principis Monasteriensis Decas

Alpen, Johann von

Coesfeldiae, 1694

33. Status Causæ Borculoënsis. Et quid in eâ utrinque actum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68495](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68495)

1652.

Bernardus ex nuperâ pacis dicetâ doctio
quid vota Principum, quid plura posses
jura Burggravorum vindicaturus, Ratis
nam abire noluit sine tituli comitatu *Bur*
gravij Strombergensis; non tam eo
quam Ecclesiam suam ornaturus. Nec on
nindò inanem fuisse eventus docuit, cum
postea nomine inter Imperij Principes suffi
gio & fessurâ publicis in Comitibus potiret
Sed & assumpto *Dynasta Borculoensis* tit
lo, quod hactenus nemo fecerat, avulsi
ab Imperio, patriâque *Borculoam* utrius
rursus adjicere exinde totus adnitatebat
Quid autem hoc fuerit, quæve ejus origi
cum à pluribus diversè nimis, neque sine
rè satis referri, tot scripti post hæc codice
testentur, haud alienum arbitror à princip
paulo latius explicare.

Et Dy-
nasta
Borc-
loani.

33.
*Borc-
loa situs.* *Borculoa* non mediocris in Westphalia
ditio, Principatu Monasteriensi, Comitatu
Zutphanix & Provinciâ Transalananâ cit
gitur. Hanc seculis aliquot primùm *Dodini*
werdij, deinde *Brunckhorstij* ab Episcopo
Monasteriensibus beneficiariam tenuerunt
Sed *Judoco Brunckhorstio*, qui postremum
ejus gentis fuit, Anno supra sesquimille
mum quinquagesimo tertio, sine liberis de
cedente, *Guilielmus*, ex illustri *Kertelero*
rum familiâ, eâ tempestate Monasterien
Princeps, uti caducam possidere cœpit
steriensis Maria Hojana, Judoci Vidua, solo usu
fructu ad vitam permissio. Reliqua vero
Judoc

Primi
possesso-
res.

Possessio
Mona-
steriensis

Judoci hæreditas post obitum *Mariae*, cessante usufructu, obtigit *Irmgardis Wischia*, quam *Georgius* Limburgi Comes *Styrumensis* Viduam reliquerat. Hæc cum esset *Judoci* consobrina, tanquam sanguine proximior, & patrimonij hæres, etiam feudi investituram à Monasteriensi flagitabat. Quod idem cum *Rudolphus Diepholtij* Comes, Ejusque liberi & *Brunckhorstius* *Batenburgi Dominus*, pari jure contenderent, investitionis litteræ, ut quisque (salvâ tamen Monasteriensium possessione) viâ juris causam agat, sive ut vocant, *ad effectum agendi*, Anno seculi præcedentis quinquagesimo sexto singulis concessæ sunt.

Ergo duodecim electi Judices (*Pares Curia* appellant) qui controversiâ ad se relatâ, auditisque partium omnium argumentis post longas tandem disceptationes, causam plenissimè instructam *Argentoratum* transmissere, ut istiates Jurisperiti, quod ab omnibus remoti, addictique Religioni Protestantium, à partium studiis maximè alieni crederentur, justâ litem decisione terminarent. Et hi quidem argumentis singulorum prudenter expensis, actâ integra (quæ ultra mille sexcenta folia continebant) pari, quâ missa fuerant sollicitudine, clausa Monasterium remisere. Ubi evocatis partibus, sigillisque in omnium Proeuratorum præsentia referatis, eodem Anno M.D.LXX. quinto Idus Julij, prodit sententia, quâ *Argen-*

Contrâ
lis ab
aliis in-
tentata.

A Pari-
bus Cu-
ria def-
nitur.

1652.

86 CHRISTOPH. BERNARDUS.

tinenses *Borculoam Limburgo-Styrumen-* sed
sibus & Diepholtis abjudicatam, ceu feu- M
dum masculinum morte ultimi Vasalli Do- git
mino suo apertum, Episcopo & Ecclesia Ca
Monasteriensi adjudicârunt. di

Limbur-
gia ap-
pellat
Spiram.

Irmgardis & Diepholtij haud isto ju- vi
dicato contenti, ad Supremum tunc Imperi ni
Dicastrium *Spiram* provocavêre; ubi cau- m
sa etiam ritè introducta & acriter plures su
annos agitata, finem expectabat. Sed *Judo-* ex
cus Limburgi & Brunckhørsti Comes, de- ab
functæ jam *Irmgardis* ex filio *Hermanno* se
Georgio & Mariâ Hojanâ Nepos, Anno se- no
culi hujus duodecimo, sub *Februarium* di
Mensem, Arnhemium se vertit, & pro re- G
dintegrandâ possessione implorat supremam n
Gelriæ ac Zutphanix Curiam; *Borculoen-* di
sem namque *Dynastiam* ad territorium q
Comitatûs Zutphanici pertinere. p
d

Ejus
Nepos
Gelriæ
Curiam
implo-
rat.

Nec *Arnhemenses* ad *Limburgij* postu-
lationes surdi, mox *Ferdinandum* Electro-
rem tunc Episcopum, nec non Collegium
Cathedrale, & Concilium *Provinciæ Mona-* p
steriensis, edictali citatione in jus vocant. p
Enimverò *Ferdinandus* tam insolitam juris Ju
viam demiratus *Joannem Hobbelingium*, &
virum habilem, qui Concilio *Monasteriensi* li
â secretis erat, confestim ablegat *Arnhem-* fa
ium, ut *Gelriensem Curiam* legitimam ac
neget Principum, membrorumque Imperii c
Tribunal; ac maturè tam incompetens fo- p
rum declinet. Nec solùm fecit id solerter, o
sed

A quâ
citantur
Mona-
sterien-
ses.

Sed hi
decli-
nant fo-
rum.

1652.

sed præterea (quanquam præfatus nolle id Monasteriensibus fraudi esse, si ipsi, qui legitimum rei hujus Judicem tantummodò Cæsarem haberent, redderent aliis rationem ditionum suarum) enucleatiùs demonstravit, Borculoam liberum hætenus Dominium, præterquam Dynastæ & Imperio, nemini aliquandò paruisse. Nullam unquam supremæ Jurisdictionis potestatem in eam exercuisse Gelriæ Duces aut Ordines; sed ab iis agnitam, tractatamque semper, veluti separatam & amicam sibi in viciniâ Ditionem: sexaginta nunc annis possessam, ac subditam esse Monasteriensi Principatui, nullâ Gelrorum aut Zutphaniensium contradictione. A Styrummensibus quidè investiturâ feudi petitam, sed extra effectum agendi justâ quoque de causâ pernegatam. Litem super proprietate coram selectis Paribus Curie decisam, adjudicatamque Ecclesiæ Monasteriensi; provocatum quidem à Styrummensibus ad Dicasterium Spirense; sed isthic & possessionem quoque, jam tum Anno superioris ætatis septuagesimo octavo Supremi Judicis sententiâ Monasteriensibus firmatam; & adhuc hodiè super proprietate ventilari litem appellationis, adeoque ab iis, qui Cæsareum ipsi Tribunal elegerint, injustè nunc ad Gelriensem Curiam deflecti; quippe causam possessionis in eodem, coram quo proprietatis lis cœpta sit, judicio terminari oportere.

At

Et qua-
re.

1652.
Exce-
ptiones
has reji-
ciunt
Gelri.

1613.

Et con-
demna-
tis Mo-
nasteri-
sibus

3. Maij.

Limbur-
gium in
possessio-
nem im-
mittunt.

At Ordines Gelriæ rejectis hujusmodi ex-
ceptionibus, posthabitis quoque variis, se-
verisque Cæsareis contra Comitem mandatis
Anno sequente, die nonâ decimâ Novem-
bris se Superiores declarant; utque con-
stituto Procuratore litem, coram Gelria

Curiâ, ad preces Comitis intentatam, & ipsi
prosequatur, Ferdinando Principi injun-
gunt. Deinde Anno decimo quinto sub De-
cembrem in contumaciam Ferdinandi nihil

agentis, Actorem Comitem, donec in peti-
torio Judicio aliud statuatur, arcium &
Dominiorum Borculoæ ac Lichtenfurti pos-
sessorum pronunciant; & unâ Monasterien-
ses ad restitutionem seu compensationem

perceptorum fructuum, sive juxta æstima-
tionem Anni M. DC. XXII. in quingenta
viginti quatuor florenorum millia condem-
nant. Proximo post anno, videlicet secundo

hujus decimo sexto, armatâ manu utrâque
arcem occupant, & ejectione Monasterien-
sium Ministris ac militibus, magnâ Religionis &
rerum omnium conversione, Comitem in
earum possessionem immittunt.

Ferdinandus Septemvir hanc justitiæ
formam, vim & violentiam interpretatus,
Cæsarum, Regum, Principum & Imperatorum
totius auxilium, auctoritatemque implorat.
Nec ij quidem abnuerunt, quin statim Cæ-
sar literis toties, & tam severè, sub proscrip-
tionis etiam pœnâ repetitis, primum Judocum

Parenti,

1652.

Quid ad
hæc Mo-
nasterie-
ses.

Parenti, dein filio *Hermanno Ottoni* resti-
tutionem demandavit, & ipse & Reges Da-
norum, multiq[ue] Electores ac Principes
Germaniæ, eam agendi severitatem Uniti
Belgij Ordinibus sapissime dehortati sunt.
Sed hi, monitos jam *Gelriæ* Proceres, eosq[ue]
audiri oportere, quorum ipsi jura stat[us] &
judicata, obstante lege Unionis infringere
non possent, plerumq[ue] responderunt; sub-
indè etiam pronos se dissidentium compo-
sitioni offerre.

Et *Gelrorum* constans erat assertio, *Bor-
culoanum* ac *Lichtenfurtense* Dominia ad
suam Provinciam pertinere; nec ita se solos,
sed & plures ex sociis Provinciis, earumq[ue]
Supremis Curiis consultos judicasse. *Sty-
rumensis* verò fortunis se ac facultatibus
suis, non tantum beneficiariis, sed & ab
omni clientelâ liberis, earumq[ue] possessione
per vim exutum, ac tantis utilitatibus tot
annos fraudatum, nec jure restitui in Im-
perio potuisse; imploratam justè *Gelriæ*
Curiam causabatur: nunc etiam Ordinum
authoritate sibi interdictum, ne Cæsarum
mandatis pareret, haud eam mereri sugil-
lationem processus suos sentiebat.

Quid
Gelri.

Quid
Limbur-
gius.

Et currentibus prosperè primùm *Bata-
vicis*, tum *Succorum*, *Hassorumq[ue]* armis,
monitus non rarò inter minas satisfactio-
nem præreptorum fructuum *Ferdinandus*,
obtulit aliquandò investituram *Styrumensi*,

F 5

dum-

1652.

*Quid
Ordines
Belgij.**Frustrà
tentata
sapius
concor-
dia.*

dummodo eam pecuniæ vim remitteret. Hanc Batavi conditionem ita temperabant, ut Comitem ceu Vasallum, ejusq; descendentes Borculoensi Dominio, adinstar Prædecessorum quondam Dynastarum Ferdinandus investiret; causam verò præreptorum fructuum relinqueret Ordinum arbitrio. Congressus varij hac super re habiti; sed acta omnia, mandata, litteras, & argumenta partium, quæ libros integros complerent, hoc loci referre nostri instituti non est. Sufficiat nunc, partes convenisse toties & nunquam convenisse.

1642.

*6. Julij.
Prodit
Spire
definitiva.*

Horum omnium maximè gnarus erat *Christophorus Bernardus*, & quod non solum inter ea tractatum tempora, causam uti desertam pronuntiasset Tribunal Spirense, eamque remisisset ad Judicem primævum; sed & ipse hoc Octobri mense rescriptum *Executorialium* impetrasset, quibus *Adolpho* Comiti, *Hermannii Ottonis* filio, & *Irmgardis* Trinepoti rigidè imperabatur restitutio Borculoæ; lubuit Ratisbonense ante iter explorare animos vicinorum, si fortè pacatâ nunc Germaniâ spes recuperandi mitior atfulgeret. Scribit itaq; Comitatus Zutphaniz

17. Oct.

1652.

*Urget
execu-
tionem*

Deputatis: *Arcis & Domini* Borculoënsis, quæ solius Imperij essent, habitâ possessione ad instantiam Comitis *Styrummensis* armatâ manu, sed injustè, turbatos olim *Monasterienses*. Properare se nunc *Ratisbonam*

1652.

tisbonam ad Comitiam isthuc indicta, utq³ de statu causa Borculoënsis Cæsaream Majestatem penitiùs informet, super restitutione desiderari Deputatorum explicationem. Respondent ij. Restituere Borculoam non esse potestatis sua, sed totius Belgij Confæderati, aliud à se nec responderi, nec diffoni posse.

Christ.
Bernardus.

5. Nov.
1652.

Ithoc responso neuiquam contentus Christophorus Bernardus Nicolaum Westermoltium Westermoltij Dominum, & Albertum Boickhorstium Collegij Cathedralis Oratorem, Arnhemium ablegat, ut comper-

Ablegat
suos
Arnhemium.

tam magis habeat Ordinum mentem. Et hi quidem sub Decembrem in publico Gelriæ Concilio auditi, longâ oratione conati sunt Curia Arnhemienfi persuadere executionem sententiæ Spirensis. Quæ cum post negatam Comiti restitutionem, uti vocant, in integrum, & expedita tot executionis rescripta, magis etiam confirmata esset; non præsumi ullum fore, qui rei adeò justæ, & unâ tot Cæsarum mandatis adversaretur. Et quoniam nuperæ pacis lege cauta esset Circulorum Imperij redintegratio, quò spectaret restitutio Borculoæ ad Westphaliam pertinentis, nolle Principem Monasteriensem in proximis nunc Comitibus ad aures Cæsaris vel Principum Imperij deferre, quæ saperent amicæ vicinitatis læsionem; sed idcirco male nunc explorare mentem Concilij Gelrien-

Eorum
propositio.

sis,

1652.

92 CHRISTOPH. BERNARDUS.

sis, quid de futurâ executione arbitretur; ut Cæsar, ut Electores, ut Imperij Principes super eo veriùs possint informari: Cumque sententia in *possessorio*, hîc quondam lata, gravissimum fuerit attentatum, & à Cæsareo Judicio jam pridem antiquatum; ipsaq; ejus verba habeant, *donec in petitorio*, nimirum à Spirensi Camerâ *aliter judicetur*; & abiq; eo triti juris esse *possessorium à petitorio* absorberi; ideò confidere se, modicâ dignam consideratione tam salutare effectus non impedituram.

*Gelrorû
responsio.* Paucis diebus post, respondent Arn-
hemienſis Curia Senatores. Ottonem Co-
mitem, Ejusq; Parentem, & Avum, au-
thoritate non Gelria tantum, sed Pro-
vinciarum omnium Unitarum, quibus
juramento obstricti erant, severe prohi-
bitos, ne parerent mandatis Cæsarium,
aut fieri quid permetterent supremæ no-
xium jurisdictioni Ducatus Geldria aut
Comitatus Zutphania, vel ipsi sententia
in hac Curia olim lata; atq; ideò nec
eis posse, nec debere fraudi esse aut damno,
judicatum Dicasterii Spirensis. Sed nec
toleranter passuros se, si quid ejus occa-
sione molestiarum sentiret Comes. Spe-
rare interim mitiora, tum ad evitan-
dam jurisdictionis confusionem, qua ex
eo, quod Borculoa extra Imperium sita
sit, ladenda crederetur; tum ut acquies-
cat

1652.

eat *Gelria Advocatus*, ne alia capeffere media, aut ipsos uniti Belgij Generales Ordines implorare cogatur, sententiam *Arnhemienfem*, favore *Comitis*, armatâ etiam manu, exequi jam pridem animatos. Quâ datâ responsione *Ablegati Monasterium* redierunt. Et quamvis frustra tunc quidem ea Legatio instituta fit, postea tamen, ut in historiæ decursu porrò narrabimus, nihil unquam intermisit *Christophori Bernardi* sollicitudo, quo suam (sic enim appellare consueverat) Patriæ denuò posset unire *Borculoam*.

Sub hæc peractâ jam bimestri potissimum spatio, per alias etiam Civitates inauguratione, dictoque ab omnibus propè subditis fidelitatis sacramento *Christophorus Bernardus* ad iter *Ratisbonense* se parat. *Furstenbergium*, *Merveltium*, *Wiedenbruckium* Consiliarios monet, qui *Ratisbonam* comitentur. Concilio *Monasteriensi* imponit *Judocum Ethmundum Brabeckium* Cathedralis ædis *Thesaurarium*, Eidemque potestatem facit, qui vices absentis gerat, & quasi *Pro-Princeps*, Concilio tamen innixus, absentia durante Provinciam moderetur. Vir erat virtutum æquè ac natalium splendore illustris. Ingenium ei præsens ac promptum, judicium excellens, modesta gravitas, comitas suavis, & hæc mirâ actionis alacritate, ac dictionis flumine temperata. Majoris illum

34.
Christ.
Bern.
abiturus
Ratisbo-
nam de
statu
Diacesis
disponit.
Brabe-
ckius
Pro-
Prin-
ceps.